

Any acadèmic	2010-11
Assignatura	10746 - Complement de l'Especialitat de Geografia i Història 2: Contextualització d
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	10746 - Complement de l'Especialitat de Geografia i Història 2: Contextualització d
Crèdits	0.72 presencials (18 Hores) 2.28 no presencials (57 Hores) 3 totals (75 Hores).
Grup	Grup 1, AN(Campus Extens)
Semestre	Doctorat convocatòria única
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Sebastià Serra Busquets s.serrabusquets@uib.es	15:00h	18:00h	Dimecres	27/09/2010	30/09/2011	CB22 (Ed. Ramon Llull)
	11:00h	12:00h	Dimarts	27/09/2010	30/09/2011	CB22 (Ed. Ramon Llull)
	09:00h	11:00h	Dijous	27/09/2010	30/09/2011	CB22 (Ed. Ramon Llull)

Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Màster Universitari de Formació del Professorat	Postgrau		Postgrau

Contextualització

(*) Aquesta matèria coordina el seu programa amb la 2.1.2. Codi 10745 impartida per l Dr. Miquel Deyà Bauzà. En aquesta matèria es tracten específicament els programes detallats en els Continguts del present programa: Història Contemporània, Art Contemporani, Geografia Econòmica i Humana en els estudis d'ESO i Batxillerat com a assignatures obligatòries. Al mateix temps, es tracten les matèries optatives a ESO i Batxillerat relacionades directament amb Història, Geografia i Art i Educació per a la Ciutadania. A la vegada, es vol fer èmfasi en la problemàtica de la contextualització.

-Aprofundiment i reflexió sobre el contingut de les matèries pròpies de l'especialitat

-La contextualització a l'entorn educatiu, social i polític

-Coneixement dels recursos per a l'actualització científica i docent

-Aportació de les matèries de Geografia, Història i Història de l'Art en el tractament dels temes transversals

-El paper de les matèries de l'especialitat a les dimensions socials, econòmiques, polítiques i culturals del món

-L'orientació acadèmica i professional

Any acadèmic	2010-11
Assignatura	10746 - Complement de l'Especialitat de Geografia i Història 2: Contextualització d
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

-El coneixement de les tecnologies de la informació i les fonts d'informació per a l'actualització dels aspectes docents i també normatius

Requisits

És important conèixer les institucions, les entitats, biblioteques i centres de documentació, i museus

Essencials

Els que s'especifiquen a l'hora de convocar el Màster

Recomanables

Estar al dia de les aportacions que es fan a les matèries pròpies de l'assignatura

Competències

Aquesta assignatura va precedida de les de caràcter general, per tant, es donen per assumides les competències de les matèries impartides anteriorment.

Específiques

1. -Coneixement dels programes de les matèries que s'han d'impartir. Obligatories i optatives -Anàlisi de la importància de les matèries que s'han d'impartir en el context social, econòmic i cultural. -Foment de la recerca, el processament de les dades i la informació per a l'aplicació a l'ensenyament -Coneixement dels recursos educatius i els mecanismes d'utilització per a donar suport a les activitats d'ensenyament i d'aprenentatge -Desenvolupar un actitud reflexiva i crítica davant l'entorn social i cultural, l'entorn institucional en el qual es treballa i enfront de la pràctica professional -Relacionar els continguts de les matèries amb els d'altres per tal de desenvolupar experiències disciplinars -Coneixement de les característiques pròpies de les professions vinculades a l'especialització docent procurant introduir la necessitat d'adaptació a les transformacions que pugui ser necessàries -Programar d'acord amb les diferents etapes educatives en les quals s'ha d'impartir la docència.

Genèriques

1. -Planificar l'execució dels programes de les matèries tenint en compte el nivell i la formació prèvia dels estudiants -Concretar el currículum, aplicar metodologies didàctiques, grupals i personalitzades adaptades a la diversitat dels estudiants -Cercar, processar i comunicar informació, transformar-la en coneixement i aplicació als processos d'ensenyament -Fomentar la investigació docent.

Continguts

- Contextualització
- Competències interdisciplinàries
- Dimensions socials, polítiques, econòmiques i culturals
- Temes transversals

Any acadèmic	2010-11
Assignatura	10746 - Complement de l'Especialitat de Geografia i Història 2: Contextualització d
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

- Història contemporània. Art dels segles XIX, XX i XXI. Geografia Humana, Econòmica, Sociologia, Ciutadania i Democràcia. Governabilitat. Patrimoni Històric Artístic i Naturals

Continguts temàtics

Contextualització. El repte de les competències interdisciplinàries

Història contemporània universal. Història contemporània a ESO i Batxillerat

Història contemporània d'Espanya. Història contemporània d'Espanya a ESO i Batxillerat

Història de l'Art. Història de l'Art a ESO i Batxillerat

Geografia humana i econòmica. Geografia humana i econòmica a ESO i Batxillerat

Assignatures optatives i Educació per a la Ciutadania. Assignatures optatives a ESO i Batxillerat

Sortides de l'aula. Patrimoni natural, històric i artístic

Metodologia docent

A partir de les activitats presencials s'introdueixen les pràctiques i es fixen els criteris de treballs no presencials

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	Blocs dels programes	Grup gran (G)	Actualització de coneixements
Classes pràctiques	Eines didàctiques	Grup gran (G)	Utilització de les eines didàctiques
Pràctiques externes	Sortida de l'aula	Grup mitjà (M)	Coneixement de museus, centres culturals...
Tutories ECTS	Preparació	Grup petit (P)	Preparaciótreball interdisciplinar

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	Preparació d'un Guió Docent de cada assignatura	Exercici de la docència
Estudi i treball autònom en grup	Treball interdisciplinar	Exercici de les competències interdisciplinàries

Any acadèmic	2010-11
Assignatura	10746 - Complement de l'Especialitat de Geografia i Història 2: Contextualització d
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació de la sortida	Programar sortides de l'aula

Estimació del volum de treball

La programació s'ha fet a partir de criteris d'interrelació. Cada sessió hi haurà una exposició i posada en comú. S'oferiran eines didàctiques, bibliografia i experiències

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Activitats de treball presencial		18	0.72	24
Classes teòriques	Blocs dels programes	6	0.24	8
Classes pràctiques	Eines didàctiques	6	0.24	8
Pràctiques externes	Sortida de l'aula	4	0.16	5.33
Tutories ECTS	Preparació	2	0.08	2.67
Activitats de treball no presencial		57	2.28	76
Estudi i treball autònom individual	Preparació d'un Guió Docent de cada assignatura	35	1.4	46.67
Estudi i treball autònom en grup	Treball interdisciplinar	17	0.68	22.67
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació de la sortida	5	0.2	6.67
Total		75	3	100

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'avaluació serà contínua. Es faran tutories presencials. Els horaris seran els dimecres de 15 a 18 hores i els dijous de 9 a 11 h. Es faran en el despatx CB22 de l'edifici Ramon Llull del campus universitari (Prof. Sebastià Serra Busquets, tel. 971173279, s.serrabusquets@uib.es). També a hores convingudes. Es revisarà i analitzarà la carpeta d'aprenentatge i es faran proves orals.

Any acadèmic	2010-11
Assignatura	10746 - Complement de l'Especialitat de Geografia i Història 2: Contextualització d
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

Blocs dels programes

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (Recuperable)
Descripció	Actualització de coneixements
Criteris d'avaluació	Tutoria presencial

Percentatge de la qualificació final: 15% per l'itinerari A

Eines didàctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (Recuperable)
Descripció	Utilització de les eines didàctiques
Criteris d'avaluació	Tutoria presencial

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Sortida de l'aula

Modalitat	Pràctiques externes
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (Recuperable)
Descripció	Coneixement de museus, centres culturals...
Criteris d'avaluació	Tutoria presencial

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Preparació

Modalitat	Tutories ECTS
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (Recuperable)
Descripció	Preparaciótreball interdisciplinar
Criteris d'avaluació	Tutoria presencial

Percentatge de la qualificació final: 5% per l'itinerari A

Preparació d'un Guió Docent de cada assignatura

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Proves orals (Recuperable)
Descripció	Exercici de la docència
Criteris d'avaluació	Tutoria presencial

Percentatge de la qualificació final: 30% per l'itinerari A

Any acadèmic	2010-11
Assignatura	10746 - Complement de l'Especialitat de Geografia i Història 2: Contextualització d
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

Treball interdisciplinar

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (Recuperable)
Descripció	Exercici de les competències interdisciplinàries
Criteris d'avaluació	Reunió amb els grups de treballs, i revisió de la carpeta

Percentatge de la qualificació final: 20% per l'itinerari A

Preparació de la sortida

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (Recuperable)
Descripció	Programar sortides de l'aula
Criteris d'avaluació	Tutoria presencial o reunió amb el grup de treball

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Recursos, bibliografia i documentació complementària

S'ofereix una bibliografia seleccionada i al mateix temps es recomana tenir en compte la bibliografia i material didàctic de les assignatures codis 10747 i 2748 i 10750

(*) Es detallaran: col·leccions de diapositives, portals web, materials audiovisuals, pel·lícules recomanades, etc.

(*) Es lliurarà material a l'aula i també es penjaran materials addicionals a l'entorn moodle.

(*) Es recomana tenir present el material didàctic, lectures recomanades, bibliografia, recursos... dels programes de les matèries Codi 10747 (impartida pel Dr. Jordi Pons Bosch), Codi 2748 (impartida per la Dra. Catalina Moner Mora) i Codi 10750 (impartit pel Dr. Antoni Ballester Vallori).

Bibliografia bàsica

- Atles geogràfic i històric de les Illes Balears. Cort, Palma, 2008.
- CARRERAS, Albert -Coord.-: Estadísticas históricas de España. Siglos XIX-XX. Fundación Banco Exterior, Madrid, 1989.
- DD.AA.: Atles Universal Català. Gran Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1994.
- DD.AA.: Atles de les Illes Balears. Govern de les Illes Balears, 1996.
- DD.AA.: Atlas histórico de España. Istmo, Madrid, 1999.
- DD.AA.: Crónica del siglo XX, Plaza & Janes, Barcelona, 1999.
- DD.AA.: El segle XX a les Illes Balears. Estudis i cronologia. Cort, Palma, 2000.
- DD.AA.: Siglo 20. Blume, Barcelona, 2000.
- DD.AA.: Itinerarios históricos en las Islas Baleares. Diario de Mallorca, Palma, 2009.
- DD.AA.: Visualart. Vicens Vives, Barcelona, 2009.
- España en cifras. INE, Madrid.
- FERNÁNDEZ GARCÍA, Antonio: Documentos de historia contemporánea de España. Actas, Madrid, 1996.
- FERNÁNDEZ GARCÍA, Antonio: Textos y documentos de Historia Moderna y Contemporánea (siglos XVIII-XX). Historia de España dirigida por Manuel Tuñón de Lara, Labor, Barcelona, 1985.
- FORN SALVÀ, Francesc.: El laboratori d'història. La pràctica en la comprensió del passat. Ed. Horsori, Barcelona, 2010.

Any acadèmic	2010-11
Assignatura	10746 - Complement de l'Especialitat de Geografia i Història 2: Contextualització d
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

- GARCÍA DE CORTÁZAR, F.: Atlas de Historia de España. Planeta, Barcelona, 2003.
- KYMLICKA, Will: Ciudadania multicultural. Una teoria liberal dels drets de les minories. Ed. PROA-UOC, Barcelona, 1999.
- LEAN, G.; HINRICHSSEN, D.: Atlas del medio ambiente. ADENA-WWF, Madrid, 1992.
- LÓPEZ-CORDÓN, María Victoria; MARTÍNEZ CARRERAS, Jose'U.: Analisis y comentario de textos históricos. II Edad Moderna y Contemporánea. Alhambra, Madrid, 1978.
- LORENZO ALQUÉZAR, Rafael; BENEDICTO RODRÍGUEZ, Rubén: Educación cívica. Democracia y cuestiones de género. Ed. Icaria, Barcelona, 2010.
- MARIMON, Antoni -Dir.-: Atles d'història de Mallorca. Gran Enciclopèdia de Mallorca, Palma, 2006.
- MELIS, Lourdes; SERRA, Sebastià; VIVES, Antoni: Els museus de les Illes Balears, Institut d'Estudis Baleàrics, Palma, 2009.
- MOLINER PRADA, Antoni: Documents de la història contemporània d'Espanya. Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 2004.
- RIPOLL MARTÍNEZ, Antònia -Dir.-: Gran Atles de l'Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca, Palma, 1998.
- SERRANO, Carlos; LEQUYER, M. C.: Otra España. Documentos para el análisis 1974-1989, Instituto de Cultura Juan Gil Albert, Alicante-París, 1990.

Bibliografia complementària

HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA UNIVERSAL

- ABULAFIA, David -Ed.-: El Mediterráneo en la historia. Crítica, Barcelona, 2003.
- ARACIL, R., J. OLIVER, et al.: El mundo actual. De la Segunda Guerra Mundial a nuestros días. Barcelona, Universitat de Barcelona, 1995.
- ARÓSTEGUI, J., C. BUCHRUCKER, et al.: El mundo contemporáneo: Historia y problemas. Buenos Aires - Barcelona, Biblos - Crítica, 2001.
- CARPENTIER, Jean: Historia del Mediterráneo. IEMED. Editorial Base, Barcelona, 2008.
- CASASSAS YMBERT, Jordi: La construcción del presente. El mundo desde 1848 hasta nuestros días. Ed. Ariel, Barcelona, 2005.
- CASTELLS, Manuel: La ciudad y las masas. Alianza, Madrid, 1986.
- CASTELLS, Manuel: L'era de la informació: economia, societat i cultura. Tres volums Ed. UOC, Barcelona, 2003.
- DD.AA: Diccionario de historia política del siglo XX. Madrid, Tecnos, 2001.
- DÍEZ ESPINOSA, J. R.: Historia del mundo actual (desde 1945 hasta nuestros días). Valladolid, Universidad de Valladolid, 2000.
- FULBROOK, M.: Europa desde 1945. Barcelona, Crítica, 2002.
- GIDDENS, Anthony: Sociología. Alianza, Madrid, 2002.
- HOBBSBAWM, E. J.: Historia del siglo XX : 1914-1991. Barcelona, Crítica, 2001.
- JUDT, T.: Postguerra. Una historia de Europa desde 1945. Madrid, Taurus, 2006.
- LÓPEZ DAVADILLO, Julio: Guía de los países y territorios del mundo. Síntesis, Madrid, 2004.
- MACRY, P.: La sociedad contemporánea. Una introducción històrica, Barcelona, Ariel, 1997.
- MAMARELLA, G.: Historia de Europa Contemporánea, 1945-1990. Barcelona, Ariel, 1990.
- OSBORNE, R.: Una historia crítica del mundo occidental. Barcelona, Crítica, 2007.
- PAREDES, J. (Ed.): Historia del mundo contemporáneo (s. XIX - XX). Barcelona, Ariel, 2004.
- RAMBLA, Xavier -Coord.-: Les fractures de l'estructura social. UAB, Bellaterra, 2008.
- SEGURA MAS, Antoni: Senyors i vassalls del segle XXI. Una explicació fonamental i clara dels conflictes internacionals. Ed. La Campana, Col. Obertures, núm. 15, Barcelona, 2004.
- VINEN, R.: Europa en fragmentos. Historia del viejo continente en el siglo XX. Barcelona, Península, 2002.

HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA D'ESPANYA

Any acadèmic	2010-11
Assignatura	10746 - Complement de l'Especialitat de Geografia i Història 2: Contextualització d
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

- DD.AA.: 'La transición a la democracia y la España de Carlos I', Historia de España, Vol. 42., Ed. Espasa Calpe, Madrid, 2003.
- DD.AA.: 'La España de las Autonomías', Historia de España, Vol. 43, Ed. Espasa Calpe, Madrid, 2007.
- DE LA GRANJA, José Luis et al: La España de los nacionalismos y las autonomías. Editorial Síntesis, Madrid, 2001.
- MARTÍNEZ, Jesús A. (coord.): Historia de España, siglo XX (1939-1996). Ed. Cátedra, Col. Historia serie mayor, Madrid, 1999.
- PAREDES, Javier (coord.): Historia contemporánea de España (siglo XX). Editorial Ariel, Col. Historia, Barcelona, 2004.
- TUSELL GÓMEZ, Javier: Dictadura franquista y democracia, 1939-2004. Crítica, Barcelona, 2005.

HISTÒRIA DE LES ILLES BALEARS

- ALZINA MESTRE, J., C. L. BLANES, et al. (1982): Història de Mallorca. Vol II i III. Moll, Palma, 1982...
- BARCELÓ, B: El segle XIX a Mallorca. Palma de Mallorca, 1964.
- CASASNOVAS, M. A.: Història de les illes Balears. Moll, Palma, 1998.
- CASASNOVAS, M. A.; GINARD FÉRON, D. (2006): L'època contemporània a les Balears (1780-2005). Documenta Balear, Palma, 2006
- Col·lecció Quaderns d'Història Contemporània de les Illes Balears. Editorial Documental Balear. Palma.
- DD.AA.: Atles de les Illes Balears. Edicions Cort, Palma, 1995.
- DD.AA.: Balears portes obertes, Lundwerg, Barcelona, 2005.
- DD.AA.: Cent anys d'història de les Balears. Salvat-Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de les Balears, Barcelona, 1982.
- DD.AA.: El segle XX a les Illes Balears. Estudis i cronologia. Cort, Palma, 2000.
- DD.AA.: Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca, Palma, 1989.
- DD.AA.: Historia de las Islas Baleares. Época Contemporánea. Siglo XIX. Palma, El Mundo-el Dia de Baleares, Palma, 2006.
- DD.AA.: Història de les Illes Balears. Del segle XVIII borbònic a la complexa contemporaneïtat. Edicions 62, Barcelona, 2004.
- DD.AA.: Història, política, Societat i Cultura dels Països Catalans (Vols. 6-13). Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1995-2008.
- DD.AA.: "El segle XIX a Menorca" Estudis Baleàrics, Palma, 2005.
- DD.AA.: Les Illes Balears, un ésser viu. 25 anys d'autogovern, Ed. Institut d'Estudis Autònòmics, Palma, 2008.
- Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera
- Enciclopèdia de Menorca
- MASCARÓ PASSARIUS, J., -Ed.-: Historia de Mallorca (vols. 3 i 4). Palma de Mallorca, 1974.
- SUAU PUIG, J.: El món rural mallorquí, segles XVIII-XIX. Curial, Barcelona, 1991.

GEOGRAFIA

- Atles de les Illes Balears. Accessible a <http://www.uib.es/secc6/lsig/atlas.htm>
- CARRERAS I VERDAGUER, Carles: Geografia Humana. Edicions Universitat de Barcelona, Barcelona, 1998.
- DD.AA.: Geografia humana, Universitat Oberta de Catalunya, Barcelona, 2009.
- FARINÓS IDASSI, Joaquim -Coord.-: Geografia regional d'Espanya. Universitat de València, 2002.
- FEO PARRONDO, Francisco: Geografía humana. Ediciones de la Universidad Autónoma de Madrid, Madrid, 1988.
- GARCÍA ALVARADO, Jose María; SOTELO NAVALPOTRO, J.: La España de las autonomías. Síntesis, Madrid, 1999.
- PICORNELL BAUZÁ, Climent; SEGUÍ PONS, Joana Maria: Geografía humana de las Islas Baleares. Oikos-Tau, Vilassar de Mar, 1989.
- PUYOL, Rafael: Geografía humana. Cátedra, Madrid, 1992.

Any acadèmic	2010-11
Assignatura	10746 - Complement de l'Especialitat de Geografia i Història 2: Contextualització d
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

- RABELLA, Josep M. -Dir.-: Atlas de les Illes Balears. Edicions 62, Barcelona, 2000.
- ROMERO, J. -Coord.-: Geografia humana, Ariel, Barcelona, 2008.
- ZÁRATE MARTÍN, Manuel Antonio: Geografía humana :sociedad, economía y territorio. Centro de Estudios Ramón Areces, Madrid, 2005.

HISTÒRIA DE L'ART

- ARGAN, Giulio Carlo: El arte moderno. Del iluminismo a los movimientos contemporáneos. Akal, Madrid, 1991.
- BOZAL FERNÁNDEZ, V.: Arte del Siglo XX en España: Pintura y Escultura 1900-1939, Espasa Calpe, Madrid, 1995.
- BOZAL FERNÁNDEZ, V.: Arte del Siglo XX en España: Pintura y Escultura 1939-1990, Espasa Calpe, Madrid, 1995.
- CALVO SERRALLER, Francisco: El Arte Contemporáneo. Taurus, Madrid, 2001.
- CANTARELLAS, C.: La arquitectura mallorquina de la ilustración a la restauración. IEB, Palma, 1981.
- CARBONELL, M.: Art de cisell i de relleu. Olañeta, Palma, 2002.
- DD.AA.: Gran Enciclopedia de la Pintura i l'escultura a les Balears. Promomallorca, Palma, 1996.
- EISENMAN, Stephen -coord.-: Historia crítica del Arte del Siglo XIX, Akal, Madrid, 2001.
- HERNANDO, J.: Arquitectura en España, 1770-1900, Cátedra, Madrid, 1989.
- JULIUS, Anthony: Transgresiones. El arte como provocación. Destino, Barcelona, 2002.
- MORALES, Alfredo J.: Patrimonio histórico-artístico. Historia 16, Madrid, 1996.
- PERELLÓ, Mª A.: Esglésies dels segles XVII i XVIII a Ciutat de Mallorca. Moll, Palma, 1985.
- RAMÍREZ, Juan Antonio -Dir.-: Historia del Arte 4, 'El mundo contemporáneo', Alianza, Madrid, 1997.
- REYERO, C.; FREIXA, M.: Pintura y Escultura en España, 1800-1910. Cátedra, Madrid, 1999.
- RICO, Juan Carlos -Ed.-: La exposición de obras de arte. Silex, Madrid, 2009.
- SEGUÍ, M.: Arquitectura contemporánea en Mallorca (1900-1940). UIB-COAB, Palma, 1990.
- URRUTIA, A.: Arquitectura Española del s. XX, Cátedra, Madrid, 1997.

Altres recursos

Es recomana la consulta habitual entre d'altres de les Guies i Dossiers: El Estado del Mundo (ed. Akal), L'Estat del món (Worldwatch Institute-Centre Unesco de Catalunya), Informe sobre Desarrollo Humano PNUD, Guia del Mundo, El mundo visto desde el sur (Instituto del Tercer Mundo-IEPALA), Dossiers del diari La Vanguardia: Vanguardia Dossier, Anuario Movimientos Sociales, Anuario Centro de Investigación para la paz, Informe sobre el desarrollo Mundial (Banco Mundial) Informe mundial sobre la Cultura (Unesco), El món al... (El Temps i The Economist), Dossiers de Le Monde Diplomatique, Anuaris: CIDOB, de l'Institut d'Estudis Mediterranis, dels diversos diaris...

- Revista Sapiens
- Revista El Temps
- Presència
- Suplements dels diaris
- Premsa diària
- Portals web

